

Ref. 22/3687 – innspill til stortingsmelding villrein

Klassifiseringen etter kvalitetsnormen for villrein (<https://brage.nina.no/nina-xmloi/handle/11250/2991315>) viser at tilstanden for villreinen i seks av ti nasjonale villreinområder er dårlig. Fragmentering av leveområdene, ferdsel og infrastruktur er pekt på som viktige årsaker til denne tilstandsklassifiseringen.

Regjeringen satte derfor i gang arbeidet med tiltaksplaner etter artikkel fem i kvalitetsnormen, for å finne tiltak som kan bringe tilstanden i disse villreinområdene fra rødt til gult nivå. Dette vil kunne kreve inngripende og konfliktfylte tiltak, med store økonomiske og politiske kostnader. Spørsmålet er derfor om en får igangsatt tilstrekkelige tiltak raskt nok. Ikke minst gjelder dette Rondane, som genetisk sett er av de bestandene med minst innblanding av tamrein.

I et langsiktig perspektiv er det relevant å vurdere også «worst case»-scenarier. Dette gjelder både dersom en ikke får gjennomført kraftfulle tiltak raskt nok, eller ved sjukdomsspredning av typen skrantesjuka. Et aktuelt spørsmål i denne sammenhengen er om noen av de tidligere områdene som er brukt av villreinen, vil kunne egne seg for reetablering.

Det er mange naturlige variabler som spiller inn på om villrein skal kunne eksistere i et habitat, og spørsmålet om reetablering av villrein vil kreve større utredninger for å se mulighetene. Reetablering av villrein er tidligere blitt prøvd i Norge, og i noen områder har dette vært mer vellykket enn andre steder, som i Reinheimen, Breheimen og Forollhogna. «Rewilding» er imidlertid et tiltak som ser ut til å bli tatt i bruk i økende grad internasjonalt, samtidig som vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering. I Finland er et sju-årig prosjekt om reetablering av skogsrein i ferd med å avsluttes. Et av tiltakene i det finske prosjektet har vært å reetablere skogsrein til noen av sine opprinnelige leveområder, som i Lauhanvuori og Seitsemien nasjonalparker. Her ble skogsrein gjeninnført etter å ha stått en periode i innhegning i nasjonalparkene <https://www.suomenpeura.fi/en/wildforestreindeerlife.html>.

En stortingsmelding skal ha et langsiktig perspektiv, og det foreslås at reetablering av villrein til tidligere brukte leveområder vurderes, og at det gjennomføres utredninger i aktuelle områder i forbindelse med dette. Ett mulig reetableringsområde, eller «reserveområde», er Fulufjellet, et grenseområde i Ljørdalen øst for Trysil. Området er blant annet vernet som nasjonalpark på både på norsk og svensk side, og ligger i nærheten til større naturreservat. Her er det i den seinere tida blitt funnet gamle fangstanlegg, og det er i området også stedsnavn som Simelhøa og Susdalen som tyder på at området tidligere har vært brukt av villrein. Den siste villreinen i Ljørdalsfjellene skal ifølge eldre kilder ha blitt skutt i 1858. Brukspresset i dette området er langt mindre enn i mange av de nasjonale villreinområdene, med lite ferdsel og bebyggelse. Det er ikke tillatt med noen form for jakt i store deler av den svenske nasjonalparken, noe som gjøre området interessant også i et forskningsperspektiv. For selv om alle de fire store rovdyrene er etablert i området, vil det være interessant å se hvordan en villreinstamme i Fulufjellet ville ha utviklet seg med nesten kun predasjon fra rovvilt. Fulufjellet er i dag ikke påvirket av beitetrykk fra husdyr, men sporadisk besøk av tamrein fra norske og svenske tamreinområder kan forekomme. Det er likevel ikke tillatt å benytte Fulufjellet på svensk side som beiteområde for tamrein med unntak fra nødsituasjoner.

Norge forvalter rundt 90 prosent av vill fjellrein i Europa. Det vil si at Norge har tilnærmet enansvar for at arten villrein overlever i Europa. En reetablering av villrein til sine tidligere leveområder, eksempelvis i Fulufjellsområdet, vil kreve et grenseoverskridende arbeid med Sverige, og kanskje kan slikt arbeid stimulere til å se nye samarbeidsmuligheter over riksgrensa og til å se større grenseoverskridende arealer under ett.

Arten villrein krever store egnede arealer for å overleve, derfor trenger den også at vi tenker de store tankene for å finne løsninger!

Hilsen Henriette Bøe Kildahl